

Diziler - 3 (Armonik ve Melodik Minör - Donanım)

Armonik Minör Dizi

Diyatonik dizilerde 1. derece sesi, eksen, durak işlevi görür. Bu durum 1.derecenin oktav sesi olan 8. derece için de geçerlidir.

7. derece sesi yeden (sansible) olarak tanımlanır ve yürüyücü özelliği ile eksen dereceye gitme eğilimindedir. 7 ve 8. dereceler arası aralığın yarım perde olmasının da bu durumda önemli bir etkisi bulunur.

Doğal (Eolik) minör dizilerde 7 ve 8. dereceler arası tam perde olduğundan, majör dizilerdeki gibi bir yürüyücülük etkisi vermemektedir.

İşte bu nedenle dizinin 7. derece sesi **YARIM PERDE TİZLEŞTİRİLİR**. Bu tizleştirme ile 7. dereceden 8. dereceye (eksen) **yürüyücülük etkisi kuvvetlendirilir**.

1600'lü yıllara gelmeden kullanılmaya başlanan bu diziyi **ARMONİK MİNÖR DİZİ** adı verilir.

Armonik minör dizilerin çıkıcılık incilik durumu aşağıda belirtilmiştir.

YÖN	DİZİ
ÇIKICI DİZİ	Armonik
İNİCİ DİZİ	Armonik ya da Doğal (Eolik)

Tam Yarım Tam Tam Yarım Artık (1,5) Yarım

1 2 3 4 5 6 7 8

Mi Minör

Re Minör

Do Minör

Dizi, 1 Tam 1 Yarım 2 Tam 1 Yarım 1 Artık 1 Yarım perde dizilimi ile de kurulabilir

Melodik Minör Dizi

Armonik dizi kurulumunda 7. derecenin yarım ses tizleştirilmesi ile 6 ve 7. dereceler arasında 1,5 perdelik aralık oluşmaktadır. Doğu kültüründe sıkça kullanılan bu aralık Batı kültüründe armonik olarak kullanılmakta olup ezgisel açıdan pek tercih edilmez.

Bu nedenle 1,5 perdelik aralıktan kurtulmak için, armonik minör diziyeye ek olarak 6. derece sesi de **YARIM PERDE TİZLEŞTİRİLİR**.

1 Tam 1 Yarım 4 Tam 1 Yarım perde dizilimi ile kurulan bu diz **MELODİK MİNÖR DİZİ** olarak adlandırılır.

Melodik minör diziler çıkıcı halde **MELODİK**; incici halde ise **DOĞAL (EOLİK)** çalınıp seslendirilirler.

Tam Yarım Tam Tam Tam Tam Yarım

1 2 3 4 5 6 7 8

Mi Minör

Re Minör

Do Minör

Yukarıdaki örneklerde melodik minör dizilerin çıkıcı durumları verilmiştir. İncici olarak yazılıp seslendirildiğinde doğal minör olarak kullanılmalıdır.

Re minör dizisinde 6. derece sesi si bemol olması gerekirken si natürel dönüşmüştür. Do minör dizisinde 6. derece sesi la bemol olması gerekirken la natürel dönüşmüştür.

Donanım

Tonalite içerisinde yer alan değiştirici işaretleri her nota önüne eklemek hem yazma hem de okuma güçlüğü yaratır. Bunun önüne geçmek için her dizek başında ve anahtardan hemen sonra yapılan donanım adı verilen yapılar kullanılır.

Donanım hem okuma kolaylığı sağlar hem de ton bulmada anahtar rolü üstlenir.

Donanım işaretlerinin her anahtara göre belirli yerleşim sırası vardır.

Aşağıda hangi tonalitenin hangi donanımı aldığı belirtilmektedir.

Sol Majör	Mi Minör	Fa Majör	Re Minör
Re Majör	Si Minör	Si ^b Majör	Sol Minör
La Majör	Fa# Minör	Mi ^b Majör	Do Minör
Mi Majör	Do# Minör	La ^b Majör	Fa Minör
Si Majör	Sol# Minör	Re ^b Majör	Si ^b Minör
Fa# Majör	Re# Minör	Sol ^b Majör	Mi ^b Minör
Do# Majör	La# Minör	Do ^b Majör	La ^b Minör

Donanım Bulmak için Pratik Çalışma

İstenen Tonalitenin Alacağı İşareti Bulmak için...

